

SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZ TESTOWY REJON 2016

DRAMAT I TEATR DOBY OŚWIECENIA

JULIAN URSYN NIEMCEWICZ POWRÓT POSŁA

Zadanie 1. (0-3)

Dlaczego *Powrót posła* J. U. Niemcewicza to komedia polityczna? Podaj trzy argumenty.

Np.

- utwór powstał w burzliwym czasie obrad Sejmu Wielkiego
- wpisywał się w walkę obozu reformatorskiego
- utwór oddziaływał na szerokie grono odbiorców
- ośmieszał przeciwników reform
- poruszał aktualne problemy polityczno-społeczne

Uznajemy wszystkie odpowiedzi synonimiczne zgodne z wymową utworu i kontekstem.

Zadanie 2. (0-2)

W kontekście całego utworu J. U. Niemcewicza wyjaśnij, jak rozumiesz słowa

Podkomorzego: *Dom zawsze powinien ustępować krajowi.*

Np. Należy przedkładać dobro kraju nad własne; sprawy kraju są najważniejsze; dobro ojczyzny należy stawiać na pierwszym planie.

Przyznajemy 2 p. za odpowiedź wyczerpującą. 1p. za odpowiedź niepogłębioną.

DRAMAT I TEATR W WIEKU XIX

Pytania do fragmentu tekstu Ibsena *Nora*

Zadanie 1. (0-2)

Omów stosunek Torwalda do pieniędzy. Określ dwie przyczyny tejże postawy.

Np.

Wyznawanie przez Helmera wartości protestanckich: praca i oszczędność.
Sytuacja zawodowa Helmera - większa pensja po Nowym Roku, za trzy miesiące.
Przywiązanie Helmera do wartości mieszczańskich: rozsądek, szacunek dla pieniądza.
Charakter Helmera: ostrożność, niechęć do podejmowania ryzyka.
Postawa wiąże się z zawodem (prawnik - adwokat, obecnie dyrektor banku), który wykonuje Helmer: świadomość ryzyka wynikającego z zapożyczania się, z podpisywania weksli.
Odczucia Helmera: niepewność życia, lęk przed przyszłością, przed śmiercią i jej skutkami dla rodziny.

Przyznajemy 1 p. za każdą poprawną odpowiedź. Uznajemy odpowiedzi, które wynikają z podanego fragmentu tekstu

Zadanie 2. (0-5)

Wypisz trzy cytaty, które dowodzą, że wypowiedzi Nory mają charakter ekspresywny. Jakie emocje bohaterka ujawnia?

Np.

Cytaty 0-3 p.	Emocje bohaterki 0-2 p.
<i>ubranko dla Ivara</i> <i>łóżeczko dla Emmy,</i>	miłość do dzieci, nerwowość, życie w napięciu, brak poczucie bezpieczeństwa

Wstrętny! Jak można tak mówić!

Uczeń powinien podać trzy cytaty i na ich podstawie określić emocje bohaterki (przynajmniej dwie nazwy emocji). Uznajemy każdą odpowiedź niesprzeczną z tekstem.

Zadanie 3. (0-4)

Wypisz nazwy **dwóch** rekwizytów. Odczytaj ich funkcje.

Nazwa rekwizytu 0-2 p.	Funkcja rekwizytu 0-2 p.
pióro	Np. zaprezentowanie Helmera jako człowieka poważnego, zajętego pracą, inteligenta, człowieka zajmującego wysokie stanowisko
choinka	Np. określenie czasu – czas rodzinny, budujący więzi, relacje; dla Nory - ważny, radosny, oczekiwany okres dzielenia się z innymi, obdarowywania, czas dobroci
pieniądze	Np. ujawniają postawy bohaterów: Nora - osoba pozornie rozrzutna, nieceniąca wartości pieniądza, uzależniona do męża; Helmer - pieniądź wyznacza jego status w hierarchii zawodowej i społecznej (adwokat, dyrektor banku), gwarantuje bezpieczeństwo w sytuacji nieprzewidzianej, losowej, dający mu władzę nad rodziną, również Norą

Wskazanie dwóch rekwizytów - 2p.; odczytanie funkcji każdego z nich po 1 p.

Uznajemy każdą inną odpowiedź świadczącą o zrozumieniu zagadnienia/ znajomości tekstu.

Odnies się do całości utworu Ibsena i odpowiedz na pytania.

Zadanie 1. (0-3)

Odczytaj sens słów Nory *żeby nasze życie mogło naprawdę stać się małżeństwem*.

Np.

- Nora rozumie małżeństwo jako związek ludzi ufających sobie, szanujących się, wspierających w trudnych chwilach
- Helmer w trudnej sytuacji odrzucił żonę
- po ośmiu latach małżeństwa Helmer nie docenił Nory, nie widział w niej dojrzałej kobiety, która w początkowym okresie małżeństwa walczyła o jego życie

3p. - odpowiedź wyczerpująca: uczeń odwołuje się **do faktów z lektury**, prezentuje **intencje bohaterki i jej rozumienie** idei małżeństwa

2p. - odpowiedź częściowa, wskazująca, iż uczeń **rozumienie sens** wypowiedzi Nory, ale nie przywołuje faktów z lektury

1p. - odpowiedź wskazująca, że uczeń wie, dlaczego małżeństwo Nory rozpadło się (np. postawa Helmera)

Zadanie 2. (0-1)

Dlaczego odbiorcy w czasach Ibsena zakończenie dramatu uznawali za zaskakujące i skandaliczne?

Np.

- Krogstadt odesłał weksel, Helmer wybaczył Norze, a ta odchodzi od niego, porzucając dzieci
- był to bunt wobec patriarchalnej kultury, ale nie przeciw rodzinie

- Nora wprost definiuje swoje rozumienie małżeństwa, uznając, że powinno się ono opierać na zaufaniu i pomocy
 - protest przeciwko marginalizowaniu kobiet
- Uznajemy dopowiedzi synonimiczne.*

GABRIELA ZAPOLSKA *MORALNOŚĆ PANI DULSKIEJ*

Zadanie 1. (0-3)

Oglądałaś/oglądałeś spektakl teatralny w reżyserii Tomasza Zygadły. Podaj trzy komunikaty niewerbalne, za pomocą których pani Dulska wyraża swój stosunek do rozmówców. Zwróć uwagę np. na gesty, mimikę, dotyk, odległość od rozmówcy.

Np.

- scena początkowa – Dulska śpi, mruczy z zadowolenia – nikt jej nie przeszkadza, czuje się doskonale
- podczas rozmowy z Hanką palcem pokazuje, co należy zrobić, gestem podkreśla wagę swoich słów; miną wyraża niezadowolenie, dezaprobatę; gdy jest zniecierpliwiona tym, że Hanka ma problem z rozpaleniem w piecu, macha rękoma
- Dulska wpada do salonu, śpiewając gamę i dosłownie dyryguje wszystkimi - podkreśla swoją dominację w rodzinie

Uznajemy każdą inną odpowiedź świadczącą o zrozumieniu zagadnienia.

Zadanie 2. (0-2)

Jaką funkcję pełnią komunikaty niewerbalne w spektaklu teatralnym? Podaj dwie.

Np.

- zastępują wypowiedzi
- podkreślają ważne elementy wypowiedzi bohaterów
- obniżają lub podnoszą napięcie dramaturgiczne
- wywołują odpowiednią reakcję rozmówcy
- podkreślają znaczenie słów, sytuacji
- wzmacniają wymowę sytuacji, sceny

Za każdą poprawną odpowiedź przyznajemy 1 p.

Uznajemy odpowiedzi synonimiczne.

Zadanie 3. (0-4)

Na podstawie didaskaliów oceń wystrój domu (A) i wygląd Anieli Dulskiej (B). Uzasadnij swą opinię.

A.

AKT PIERWSZY

Scena przedstawia salon w burżuazyjnym domu. Dywany, meble solidne, na ścianach w złożonych ramach premia i Bóg wie jakie obrazy. Rogi obfitości, sztuczne palmy, landszaft haftowany za szkłem. Pomiędzy tym stara piękna serwantka mahoniowa i empirowy ekranik. Lampa z abażurem z bibuły, stoliki, a na nich fotografie. Rolety pospuszczane, na scenie ciemno. Gdy zasłona się podnosi, zegar w jadalni bije godzinę szóstą. W czasie pierwszych scen powoli rozwidnia się, wreszcie rozwidnia się zupełnie, gdy story podniosą.

B.

SCENA PIERWSZA

Chwilę scena pozostaje pusta. Słychać za kulisami człapanie pantofli. Z lewej (sypialnia małżeńska) wchodzi Dulska w stroju niedbałym. Papiloty, z tyłu cienki kosmyk, kaftanik biały

wątpliwej czystości, halka włóczkowa krótka, poddarta na brzuchu. Idzie mrucząc, świeca w ręku. Stawia świecę na stole, idzie do kuchni.

A.	Wystrój domu	Np. nadmiar sprzętów, za dużo ich, nie pasują do siebie, na pokaz, sztuczny przepych, kiczowatość; pani Dulaska gromadzi sprzęty, aby pokazać swoją zamożność, przynależność do określonej grupy społecznej; sprzęty, wystrój mieszkania mają potwierdzić wysoki status społeczny
B.	Wygląd Anieli Dulskiej	Np. bielizna brudna, zaniedbana, wygląd świadczy o braku gustu, ale też o nieprzestrzeganiu zasad higieny; w domu pani Aniela chodzi ubrana niestarannie, nieestetycznie, bo tego nie widzą inni, na pokaz ma inną twarz, inny strój – związek z jej filozofią życiową (życie na pokaz, dbałość o pozory)

Przyznajemy po 2 p. za pogłębioną odpowiedź w każdym podpunkcie
po 1p. za odpowiedź niepogłębioną.

Zadanie 4. (0-2)

Na podstawie całego dramatu Gabrieli Zapolskiej wyjaśnij, czym jest dulszczyzna. Aby pogłębić swą odpowiedź, odnieś się do konkretnych scen lub sytuacji w utworze.

Przyznajemy 2 p. za pogłębioną odpowiedź (odniesienie do scen lub sytuacji)

1 p. za niepogłębioną odpowiedź.

Poprawna jest każda odpowiedź świadcząca o znajomości utworu i istoty problemu.

Np. dulszczyzna – obłuda drobnomieszczańska, zakłamana moralność, kołtuneria (SJP); postawa charakteryzująca się dwulicowością, moralną i obyczajową obłudą, dbałością o pozory, hipokryzją, zakłamaniami; życie na pokaz, podwójna moralność, ciasnota horyzontów myślowych, koncentrowanie się na sprawach przyziemnych, materialnych
Uczeń musi przywołać konkretne sceny, np. rozmowa z lokatorką, z Juliasiewiczową o modelu życia (mężowie, uczestnictwo w kulturze, oszczędność – skąpstwo, wyzysk lokatorów), rozmowa ze Zbyszkim...

ADAM MICKIEWICZ *DZIADY CZĘŚĆ II*

Zadanie 1. (0-6)

Aby udowodnić, że Adam Mickiewicz w II części *Dziadów* zachował klasyczną zasadę trzech jedności, uzupełnij tabelę.

	Zasada	Uzasadnienie
1.	jedność.... (miejsca)	kaplica przy cmentarzu
2.	jedność... (czasu)	wydarzenia rozgrywają się w ciągu jednej nocy/jednego wieczoru, w wigilię zaduszek, w nocy
3.	jedność... (akcji)	jeden wątek – wywoływanie duchów

Przyznajemy po 1 p. za każdy poprawny wpis dotyczący zachowania zasady trzech jedności i uzasadnienie.

Zadanie 2. (0-3)

W jaki sposób w II części *Dziadów* Adam Mickiewicz tworzy i potęguje nastrój grozy oraz tajemniczości? Podaj trzy przykłady.

Np.

- wypowiedzi chóru, wypowiedzi bohaterów - wielokrotnie powtarzane kwestie
- sceneria: noc, cmentarz, kaplica,
- ciemności: okna kaplicy zakryte całunem, nie pali się żadna świeca, brak źródła światła
- pojawiające się widma i upiory, postaci z zaświatów, dualizm świata
- opis cierpień dusz w czyścicu, straszliwych mąk

Przyznajemy po 1 p. za każdy poprawny wpis. Poprawna jest każda wypowiedź ucznia świadcząca o zrozumieniu istoty problemu.

EPIKA

ANDERSEN DYREKTOR TEATRU MARIONETEK

Zadanie 1. (0-2)

Wskaż dwa elementy fantastyczne przywołane w tekście Andersena.

- marionetki ożywają, stają się aktorami, z których każdy ma swoje *emploi*
- bohater budzi się i zauważa rozrzucone lalki, które wcześniej poukładał i zamknął w skrzyni

Uczeń otrzymuje 2 p. za wskazanie dwóch elementów fantastycznych

1p. za wskazanie jednego elementu fantastycznego

Zadanie 2. (0-1)

Jaką wizję teatru prezentuje dyrektor, bohater utworu Andersena?

Np.

- dyrektor odkrywa koncepcję teatru, która go uszczęśliwia: teatr odwołujący się do emocji widza; sztuki są przez widzów rozumiane, dostarczają im wzruszeń

Poprawne wskazanie idei teatru przywołanej przez Andersena - 1p.

HENRYK SIENKIEWICZ QUO VADIS

Odwołując się do powieści *Quo vadis*, zrealizuj polecenia podane poniżej.

Zadanie 1. (0-3)

Co jest treścią ostatniej sceny powieści? (przed epilogiem) Odczytaj jej sensy w odniesieniu do całej powieści.

Treść: 0-1p.

Gdy apostoł Piotr, namawiany przez przyjaciół, chciał opuścić Rzym, miał widzenie. Na drodze Appijskiej ukazał się mu Chrystus zmierzający do miasta. Wtedy apostoł Piotr rzucił się na kolana i zapytał Chrystusa: „Quo vadis, Domine?”.

Sensy: 0-2p.

Np. naśladowanie Chrystusa, odpowiedzialność za innych, danie świadectwa wiary, bycie przykładem dla chrześcijan i pogan - życie powinno być świadectwem wiary.

Przyznajemy 2 p za poprawne i pogłębione odczytanie sensów sceny

1 p. za poprawne, ale niepogłębione odczytanie sensów sceny.

Zadanie 2. (0-3)

Dokończ zadania:

a) Petroniusz nie przyjął chrześcijaństwa, ponieważ wołał pozostać przy swych przyzwyczajeniach i ziemskich radościach, wołał bawić się życiem i używać go wedle własnego uznania.

b) Piotr wrócił do Rzymu, ponieważ zobaczył Nauczyciela/ Chrystusa.

c) Poppea oskarżyła Ligię o rzucenie uroku na Augustę.

Za każde poprawne dokończenie zdania zgodne z treścią powieści - 1p.

Zadanie 3. (0-2)

Co zainspirowało Sienkiewicza do napisania *Quo vadis*? Podaj dwie inspiracje.

Zamiłowanie Sienkiewicza do historii.
Zamiłowanie Sienkiewicza do historii starożytnego Rzymu.
Pozostałości po kulturze rzymskiej.
Fascynacja literaturą starożytną, szczególnie rzymską.
Malarstwo historyczne H. Siemiradzkiego.
Legenda związana z kościołem rzymskim Quo vadis, Domine.
Znajomość łaciny.
Podróże.

Uczeń za podanie jednej inspiracji otrzymuje - 1p., za podanie dwóch – 2 p.

POEZJA XIX WIEKU

ADAM MICKIEWICZ *REDUTA ORDONA*

Zadanie 1. (0-3)

Czego dotyczyła okrutna pomyłka? Odpowiedz na pytanie, odwołując się do utworu Adama Mickiewicza i tekstu źródłowego.

„ (...) gdy nieprzyjaciel wdarł się do reduty nr 54, kapitan piechoty Nowosielski wysadził ją w powietrze wraz z majorem, kilku oficerami i mnóstwem żołnierstwa rosyjskiego naturalnie, i że sam padł ofiarą swego bohaterstwa. Stwierdzenie tego faktu przez uczestniczącego w tej walce generała, akcentowane w jego Pamiętnikach z całą powagą i tą intencją, by położyć kres „okrutnej pomyłce”, wydzierającej „umarłemu pięknych i wielkich poświęceń zasługę”, przekreśla ostatecznie lwią część ordonowskiej legendy, odbierając jej najszczytniejszy moment: bohaterstwo dobrowolnej śmierci na straconej placówce.”

(Bartoszewicz, *Legenda o Ordonie*, „Tygodnik Ilustrowany” 1912, nr 46, s. 955; Belza, *Ordon czy Mickiewicz*, „Kurier Warszawski” 1911, nr 327; Dybowski, *Drobne sprostowania o reducie Ordon*, „Kurier Lwowski” 1917)

Przykładowa odpowiedź:

Tragiczna pomyłka polegała na tym, że Mickiewicz przypisał zasługę wysadzenia reduty i bohaterskiej śmierci Ordonowi, choć w rzeczywistości czynu tego dokonał Nowosielski. Tragiczna pomyłka dostrzeżona przez biorącego udział w walce generała polegała na tym, że poeta uczynił bohaterem narodowym, utrwalonym w poezji, niewłaściwego człowieka. Ordon, który przeżył, przeszedł do legendy, a ten, który naprawdę poświęcił swoje życie, pozostał zapomniany.

1 p. za zajęcie stanowiska i jego uzasadnienie

1 p. za odwołanie się do utworu Mickiewicza w funkcji argumentacyjnej

1 p. za odwołanie się do tekstu źródłowego w funkcji argumentacyjnej

Poprawna jest każda wypowiedź ucznia świadcząca o zrozumieniu istoty problemu.

KRYTERIA OCENY CHARAKTERYSTYKI (0-26)

1. Treść

Cechy wypowiedzi	12 p. Uczeń	9 p. Uczeń	6 p. Uczeń	3 p. Uczeń	0 p. Uczeń
Realizacja tematu	pisze charakterystykę postaci, zachowując spójność i logikę rozumowania	pisze charakterystykę postaci, zachowując spójność w rozumowaniu	pisze charakterystykę postaci wskazanej w temacie, zachowując spójność w przeważającej części wypowiedzi	pisze charakterystykę postaci wskazanej w temacie	charakteryzuje inną postać lub pisze pracę w innej formie
Przedstawienie postaci	prezentuje postać w sposób wyczerpujący, wykazuje się znajomością dziejów bohatera	prezentuje postać w sposób wyczerpujący	prezentuje postać, podaje przynajmniej dwie informacje	prezentuje postać ogólnikowo	
Przedstawienie umysłowości (wykształcenia) postaci	prezentuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	prezentuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	sygnalizuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	sygnalizuje wykształcenie ogólnikowo	
Prezentacja cech zewnętrznych postaci	opisuje cechy zewnętrzne	opisuje cechy zewnętrzne	opisuje cechy zewnętrzne	wymienia cechy zewnętrzne	
Prezentacja cech wewnętrznych postaci	prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci, podaje przykłady z lektury, szeroko je omawia	prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między niektórymi cechami charakteru a postępowaniem postaci, podaje przykłady z lektury	wymienia niektóre cechy wewnętrzne i podejmuje próbę ukazania zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci	wymienia niektóre cechy wewnętrzne i podejmuje ogólną próbę ukazania zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci	
Ocena postaci	pełna, uzasadniona ocena, wprowadzenie własnych opinii	uzasadniona ocena, wprowadzenie własnych opinii	częściowo uzasadniona ocena	próba oceny	

Uwagi:

- a) błąd rzeczowy świadczący o nieznanomości utworu powoduje obniżenie oceny o jeden poziom,
- b) w pracy krótszej od wyznaczonej objętości przyznaje się punkty wyłącznie za realizację tematu; ocena kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0,
- c) za szczególnie wnikliwą charakterystykę postaci członek komisji może przyznać za zgodą przewodniczącego komisji rejonowej do 2 p. za szczególne walory.

2. Kompozycja

Punkty	Kryterium
2 p.	praca logiczna, spójna; poprawne konsekwentne wydzielenie akapitami kolejnych części kompozycyjnych charakterystyki
1 p.	odstępstwa od logiki i spójności wyводу; nieliczne niekonsekwencje w stosowaniu akapitów
0 p.	liczne odstępstwa od logiki i spójności wyводу; niekonsekwencje w stosowaniu akapitów lub ich brak

3. Styl

Punkty	Kryterium
2 p.	nieliczne błędy stylistyczne, styl adekwatny do formy wypowiedzi
1 p.	liczne błędy stylistyczne
0 p.	styl nieadekwatny do formy wypowiedzi

4. Język

Punkty	Kryterium
4 p.	dopuszcza się 2 błędy językowe
3 p.	dopuszcza się 3 błędy językowe (składniowe, fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne)
2 p.	dopuszcza się 4 błędy językowe (składniowe, fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne)
1 p.	dopuszcza się 5 błędów językowych (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych)
0 p.	więcej niż 5 błędów językowych (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych)

5. Ortografia

Punkty	Kryterium
4 p.	praca poprawna pod względem ortograficznym, dopuszcza się 1 błąd ortograficzny
3 p.	dopuszcza się 2 błędy ortograficzne
2 p.	dopuszcza się 3 błędy ortograficzne
1 p.	dopuszcza się 4 błędy ortograficzne
0 p.	powyżej 4 błędów ortograficznych

6. Interpunkcja

punkty	kryterium
2 p.	dopuszcza się 3 błędy interpunkcyjne
1 p.	dopuszcza się 5 błędów interpunkcyjnych
0 p.	powyżej 5 błędów interpunkcyjnych

